

Náboženská politika čínského státu

Charakteristika NP

- Náboženská politika 1912-1978(2013) až na výjimky především pragmatická
- Kontinuita v náboženské politice napříč režimy
- 3 hlavní zdroje:
  1. Tradiční vztah státu a náboženství
  2. Modernistické pojetí konceptu náboženství
  3. Nacionalismus/sinocentrimus

Historie vztahu stát - náboženství

- stát = rodina = císařská dynastie
- státní náboženství = kult předků = císařský kult
- teorie mandátu nebes 天命
- císař = syn nebes 天子
- Ortodoxie vs. Heterodoxie
- výsadní postavení konfuciánsko-úřednické vrstvy („teokratická společenská vrstva“)

Náboženství jako mocenská konkurence

- Jednotlivá náboženství na ideologické rovině konkurovalo teologickému zdůvodnění císařského systému (podobně jako evropské ideové rozpory mezi jednotlivými náboženskými tradicemi)
- Ohrožení zavedeného mocenského systému
  - Mocné a bohaté kláštery
  - Náboženství sjednocující etnického nepřítele
  - Nábožensky motivovaná lidová povstání

Byrokratická regulace

- Orgány státní kontroly náboženství
  - Ministerstvo rituálů - 禮部 (6.st – 1911)
  - Hierarchicky uspořádané úřady, registry náboženských profesionálů, úředníky většinou sami mniši ve službách státu
  - Mnišské průkazy (registrace, osvobození od placení daní, právo pobývat v klášteře...)
- Zákony vynucovány jen v okamžicích krize a ohrožení
- Většinou náboženský život společnosti přehlížen a tolerován: náboženský život byl záležitostí rodin, klanů a lokálních komunit
  - ⇒ nešlo o mocenské ohrožení

Pronikání modernistických myšlenek

- Moderna v čínském pojetí obecně protináboženská
- Náboženství odmítáno jako anachronismus odsouzený k nevyhnutelnému zániku vlivem sociální evoluce
  - pohled sdílený zastánci liberalismu, nacionalismu i socialismu
- Trend se objevuje ještě před koncem císařství
  - např. Kang Youwei (康有为) - „zničit chrámy budovat školy“ (毀庙辦学)
  - konfiskace majetku ve prospěch státu, vzdělanosti, pokroku
- Zavádění moderních konceptů s tradičním obsahem:
  - Konstrukce kategorie *zongjiao* 宗教 a hledání jeho obsahu v čínském prostředí
  - Kategorie *mixin* 迷信 ⇒ politika proti feudálním pověrám
    - např. zákon zakazující geomantii, fyziognomii, věštění astrologii a používání vonných tyčinek (1929) – neuplatňován
- Kampaň proti křesťanství 1922-27
  - vliv anti-imperialistických i obecně proti-náboženských nálad
- Kampaně polevují za Čankajška – křesťan, hnutí „Nový život“ 新生活运动

Legislativní rámec NP po roce 1949

- Všechny ústavy od r. 1949 až po dnešek zaručují svobodu náboženského vyznání
- Komentář Liu Shaoqi (刘少奇) k první Ústavě z roku 1953 vystihuje přístup komunistů k této zaručené svobodě:

„Svoboda vyznání není svobodou kontrarevolučních aktivit. Tyto dvě svobody není možné zaměňovat“

- Žádný z čínských politických režimů náboženskou svobodu dosud nerealizoval

4 hlavní problémy náboženství

1. Problém definice náboženství a uspořádání vztahu mezi nimi a státem
  2. Problém zahraničních vlivů na čínské náboženské komunity a jejich záležitosti
  3. „Feudální charakter“ náboženských institucí
  4. Úzký vztah mezi náboženskou a národnostní otázkou některých etnik
- ⇒ řešení těchto otázek = náboženská politika

NP po nástupu čínských komunistů

- Společensko-ekonomické změny po r. 1949:
  - Půdní reforma, konec soukromého podnikání = ekonomická závislost na státu
  - Omezení vlivu ze zahraničí (TSPM, migrace)
  - Nová organizace společnosti (třídní, genderová, zánik tradiční rodiny)
- Radikální národnostní (náboženská) politika na perifériích Číny (Tibet, Mongolsko, Xinjiang)
- Důsledná regulace = nárůst moci centrální vlády
- Kult komunistické strany, armády, předsedy Maa
- Exklusivní státní ideologie, vědecký ateismus
- Radikálně protináboženská politika až za Kulturní revoluce (1966-76)
- Střídání revoluční a pragmatické politiky

Náboženská politika ČLR

- Vytvoření pěti „vlasteneckých“ organizací
  - Čínská buddhistická asociace (1953)
  - Čínská islámská asociace (1953)
  - Troj-samostatné vlastenecké hnutí (protestanti, 1954)
  - Čínská vlastenecká katolická asociace (1957)
  - Čínská taoistická asociace (1957)
- Podřízení těchto organizací dohledu státního úřadu pro náboženské záležitosti 国家宗教事务局 ([SARA](#))
- Zákaz náboženských vazeb do zahraničí
- Právně zakotvená ochrana zdraví jedince a sociálního smíru ve společnosti
- Ekonomické a společenské reformy

Náboženská politika po roce 1978

- Náboženství se nepodařilo vymýtit ani samo nezaniklo
- S uvolněním společnosti v důsledku ekonomických reforem v roce 1978 dochází k signifikantní náboženské obnově/transformaci
- Stále zůstává mnoho třecích ploch mezi státem a náboženstvím (1999, 2008-9)
- Čínský stát dnes zastává (neformulovanou) politiku:
  1. Podpory (buddhismus, konfucianismus, státní kult)
  2. Regulace (zákony a vyhlášky, SARA, 5 organizací)
  3. Nezasahování (většinový přístup, difusní náboženství)
  4. Represe („kulty“, podzemní církve, etnická náboženství)